ACADEMIA ROMÂNĂ
CONSILIUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE
II

COMISIUNEA DE PSIHOMETRIE ȘI ANTROPOLOGIE

CERCETĂRI EXPERIMENTALE ASUPRA INTELIGENȚEI LA ROMÂNI

PREZENTATE DE

C. RĂDULESCU-MOTRU și I.-M. NESTOR

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI, 1948

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ
CONSILIUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE
II

COMISIUNEA DE PSIHOMETRIE ȘI ANTROPOLOGIE

CERCETĂRI EXPERIMENTALE
ASUPRA
INTELIGENȚEI LA ROMÂNI

PREZENTATE DE

C. RĂDULESCU-MOTRU ȘI I.-M. NESTOR

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI, 1948

www.dacoromanica.ro

I

In ultimele decenii, și-a făcut drum, tot mai insistent, adevărul că organizarea rațională a colectivităților — în vederea împlinirii tendințelor proprii de personalitate și în vederea realizării unui meliorism social —, nu este posibilă fără cunoașterea temeinică și prealabilă a structurii biotipologice a acelor colectivități.

In acest sens, oamenii de Stat și bărbații politici preocupați sincer de binele colectiv, caută să stăpânească această cunoaștere despre aceia care se cer organizați și îndrumați către o viață în care satisfacțiile să fie mai numeroase decât deceptiile. Această cunoaștere mai este căutată și pentru explicarea științifică a diferitelor conduite și manifestări din partea colectivității.

Așa au început studiile despre popoare în general, despre structura lor somatică (tipologia somatică), sau psihică (tipologia psihologică), sau somato-psihică (tipologia somato-psihică), studii care duc la acea necesară și semnificativă înțelegere a năzuințelor firești și comportamentelor colectivității.

Același îndemn a însemnat, și pentru noi, punctul de plecare în descifrarea caracterelor corporale și sufletești mai de seamă ale colectivității *românești*.

In cercetarea noastră, nu ne-am putut, însă, declara suficient de mulțumiți cu datele unor observațiuni din care nu se puteau exclude complet punctele personale de gândire ale observatorului. De asemenea, am socotit nesatisfăcătoare și simpla prezentare a reflecțiilor despre însușirile unui popor,

www.dacoromanica.ro

reflecții construite pe date extrase deseori din istoria politică a acelui popor.

In studiul nostru, am căutat să întregim și uneori să depășim metodele vechi, utilizând, de data aceasta, metoda *experimentală* și a *măsurătorii directe*, pentru a reține date cât mai obiective și pentru a elimina cât mai mult din subiectivitatea la interpretare. Căci datele culese prin metode obiective nu se pretează decât la interpretarea pe care înseși aceste date o conțin.

Față de alte procedee de studiu, această metodă, în precizarea trăsăturilor somato-psihice ale unui popor, pare, de sigur, nouă și îndrăsneață. Pentru a justifica, într'o măsură oarecare, alegerea acestui criteriu metodologic (experiment și măsurătoare în legătură cu ființa umană), să ne fie îngăduit un sumar excurs asupra măsurătorii științifice în domeniul vieții psihice, adică în acel domeniu care, pentru mulți, pare inexplorabil.

* * *

Principial, întrebuințarea experimentului științific și a « măsurătorii », în scopul de a stabili raporturi cantitative între stările și faptele vieții sufletești, este de dată recentă în Psihologie. Până în ultimul pătrar al secolului trecut, psihologii se mulțumeau, și unii dintre ei se mulțumesc și astăzi, cu simpla *descriere* a vieții sufletești, utilizând, pentru această descriere, o metodă de analiză rațională asupra datelor obținute prin intuiție personală.

Măsurătoarea s'a introdus în Psihologie odată cu introducerea experimentului. Căci experimentul prin el însuși este o invitație la măsurătoare. Prin el, psihologul urmărește să aibă un răspuns de confirmare, sau de infirmare la ipoteza pe care el și-o face despre anumite raporturi de dependență între stările și faptele vieții sufletești, raporturi ce nu pot fi obținute decât prin mijlocirea măsurătorii, aceasta putând să prilejuiască — mai mult decât metodele care se bazează pe observație și intuiție — date obiective și mult mai aproape de realitate. Apropierea de realitate și adâncirea ei, ni s'a

www.dacoromanica.ro

părut posibilă nu atât prin observarea ei și prin reflecții asupra ei, ci prin descinderea în însăși realitatea, în vederea investigării specificității ei.

Afară de toate aceste considerațiuni de ordin general, factorul care a avut un rol destul de hotărîtor în adoptarea metodei experimentale, îl constitue faptul că, în ultimii 50 ani, un apreciabil număr de adevăruri și legi în legătură cu viața sufletească au fost descoperite sau precizate, nu atât prin intuițiuni personale, și nici prin observațiuni, ci prin *experiment*. In orice caz, omul de știință conștiincios a încercat deseori să-și verifice intuițiunile și observațiunile, nu prin alte intuițiuni și observațiuni, ci prin experiment și măsurătoare directă.

II

In acest spirit de căutată obiectivitate și cu observarea condițiunilor care ni s'au părut optime pentru o îngrijită executare, sunt întreprinse măsurătorile psihologice și antropologice, făcute în vederea cunoașterii vieții sufletești și corporale a poporului român, în *Laboratorul de Psihologie experimentală* al Facultății de Filosofie și Litere din București, de mai bine de 10 ani și puse, în anul 1946, în faza de terminare, sub conducerea *Comisiunii de Psihometrie și Antropologie* [1]), instituită sub auspiciile Consiliului Național de Cercetări Științifice de pe lângă Academia Română.

Așa dar, cercetările noastre n'au început anul acesta după un plan nou de lucru, ci ele sunt continuarea experimentelor și măsurătorilor începute încă din anul 1934 de către o echipă [2])

[1]) Această Comisiune se compune dintr'un psihiatru (dr. C. Parhon), un sociolog (D. Gusti), un folklorist (D. Caracostea), un profesor de filosofie a culturii (N. Bagdasar) și trei psihologi (C. Rădulescu-Motru, I.-M. Nestor și V. Pavelcu).

[2]) Ne facem o plăcută datorie prezentând echipa de colaboratori, căci *lor* le revine, în bună parte, meritul de a fi acceptat o sarcină ingrată și lipsită de recompense, sarcina de a colecta și prelucra materialul: Mihail Curcăneanu, Margareta Dollingher, Despina Ene-Cristescu, Rașela Felix, Simion Georgescu, Victoria Gheorghiu, Valentin Jeju,

www.dacoromanica.ro

formată din licențiați ai Facultății de Filosofie și Litere din București, cercetările fiind inițiate și conduse direct de către I.-M. Nestor, conferențiar de Psihologie experimentală, cu asistența neîntreruptă a fostului lor profesor comun, C. Rădulescu-Motru.

Ceea ce inițiatorul acestor studii a urmărit este, de fapt, alcătuirea unei *Antropologii somato-psihologice românești*, efectuându-se măsurători și cercetări experimentale asupra următoarelor sectoare somatice și psihice:

A) *Sectorul somatic:* 1. Înălțimea; 2. Greutatea; 3. Capacitatea vitală; 4. Coeficientul vital; 5. Indicele morfologic; 6. Indicele cefalic.

B) *Sectorul psihic:* 1. Inteligența (inclusiv ritmul gândirii); 2. Tipul de personalitate; 3. Tendințele psihoneurotice; 4. Imaginația (inclusiv tipurile de imaginație); 5. Spiritul de observație; 6. Sugestibilitatea.

Parte din rezultatele obținute între anii 1934—1940, au fost expuse de C. Rădulescu-Motru într'o comunicare făcută la Academia Română în anul 1941. Ele se refereau la « Tipul rasial românesc după indicele cefalic » [1]) și pot fi rezumate astfel.

Măsurându-se craniile (diametrul transversal cranian și diametrul antero-posterior cranian) la un număr de 143.857 Români (bărbați adulți, femei și copii de ambe sexe), cu vârstele între 3—100 ani, din întreaga țară și aplicându-se formula indicelui cefalic după R. Martin, a fost scoasă media aritmetică pe întreaga țară: *84,1*, care indică *brahicefalie.*

Petre Marinescu, Dumitru Popescu și Ștefania Sorescu. Toți aceștia formează, astăzi, și echipa de lucru a Comisiunii de Psihometrie, completată cu Gh. Bronzetti și D. Muster.

Inafară de această echipă quasi-permanentă, suntem cu deosebire recunoscători tuturor acelora care, de-a-lungul anilor, ne-au sprijinit nu numai cu înțelegerea și considerația lor pentru eforturile noastre, dar și cu colectarea efectivă de date. Citâm, astfel, pe următorii profesori secundari: Gheorghe Bronzetti (Câmpina), Lucia Bucuța (București), Fanu Duțulescu (Craiova), N. Mihail (Giurgiu), I. Papadopol (T.-Severin), Maria Săndulescu (București), I. C. Stoica (Deva).

Omagiul nostru se îndreaptă, în același timp, și către toți acei conducători de școale și instituții, care au înțeles să ne sprijine.

[1]) Comunicarea a fost publicată în « Revista Fundațiilor Regale », Anul VIII, Nr. 4, 1941.

www.dacoromanica.ro

Repartiția pe tipuri rasiale — după indicele cefalic — a fost cea de mai jos:

Dolihocefali	= 3,2%
Mezocefali	= 25,6%
Brahicefali	= 30,3%
Hiperbrahicefali	= 40,9%

Aceste date, referitoare la indicele cefalic, sunt, însă *provizorii*, ele privind un colectiv de numai 143.857 indivizi. Intre timp, s'au mai efectuat numeroase măsurători, completându-se apreciabil colectivul, colectarea de date continuând și astăzi. Rezultatele definite vor fi prezentate în scurtă vreme.

III

Prezentăm, de data aceasta, *schematic*, rezultatele obținute din experimentele făcute cu *teste psihologice* în legătură cu precizarea frecvenței *tipului de inteligență* la Români și a distribuției rapidității în gândire la colectivele românești.

Prin « inteligență », înțelegem un *factor mental ireductibil și constant, datorită căruia sunt posibile conturările de raporturi logice la om.* Deci, nu orice fel de efort mintal, de care, de altfel, este capabilă orice ființă umană, ci *gândire logică.* Această definițiune o socotim potrivită nu numai pentru precizarea raporturilor simple și de orice fel între oameni, nu numai pentru « adaptarea » adecvată, desăvârșită și cu maximum de beneficiu a omului, ci, mai ales, pentru a caracteriza creațiunea științifică, dovedită drept cea mai importantă în progresul culturii omenești. Ea este, însă, mai restrânsă față de înțelesul pe care îl are de obiceiu inteligența. Am preferit această definițiune restrânsă, deoarece măsurătoarea inteligenței — în planul nostru de lucru — va fi completată cu cercetările întreprinse asupra tipului de personalitate, imaginației, spiritului de observație și sugestibilității [1]).

[1]) Am mai ales această definițiune, având în vedere și aplicațiunile pe care rezultatele noastre le pot avea la organizarea programelor școlare de orice fel, întru cât colectivele pe care le-am avut noi în vedere pot fi înlocuite cu colectivele reprezentate de clasele școlare.

www.dacoromanica.ro

Testele utilizate au fost în număr de patru: 1) testul de gândire logică *Lahy* [1]); 2) testul de inteligență *N.I.I.P.* [2]); 3) testul de gândire logică *Monnin* [3]) și 4) cunoscutul test de inteligență *American Army* [4]), aplicat de Americani pentru selecționarea armatei în războiul mondial din 1914—1918.

Toate aceste teste [5]), au fost traduse, modificate, experimentate, adaptate și etalonate în mediul românesc de către Laboratorul de Psihologie experimentală, prin grija lui I.-M. Nestor și a echipei sale.

---

[1]) J.-M. Lahy: *Un test d'intelligence logique* (« Le travail humain », I-re année, Nr. 2, 1933, p. 129—149).

[2]) Imprumutat dela « National Institute of Industrial Psychology » din Londra.

[3]) Jeanne Monnin: *Quelques données sur les formes d'intelligence* (« L'Année psychologique », Trente-Cinquième Année, 1935, Paris, Alcan; pp. 118—147).

[4]) Simonne Roux de Montlebert: *La détérmination des aptitudes par la méthode des tests* (1926, Paris, Delachaux et Niestlé).

[5]) Aceste « teste », utilizate pentru depistarea inteligenței, nu sunt altceva decât caiete care conțin variate teme pe care subiectul le rezolvă apelând la gândirea sa logică. Redăm exemple de asemenea teme:

a) Aici sunt mai multe cuvinte. Subliniază cuvântul care nu se potrivește să fie împreună cu celelalte:

LEMN DOP PIATRĂ CORABIE PLUTĂ

b) Privește șirul de numere de mai jos și scrie, în locul punctelor, cele două numere care trebue să urmeze:

1 7 2 9 3 11 ....

c) Cercetează cuvintele de mai jos și subliniază apoi două dintre ele care însemnează aproape același lucru:

SABIE CHEIE MASĂ GHEM LANȚ CARTE PALOȘ CREION

d) Ordonează în minte cuvintele de mai jos și subliniază dacă înțelesul propoziției este adevărat sau neadevărat:

sus ziua pe soarele cer numai strălucește

Adevărat Neadevărat

e) Fă o cruce în dreptul celui mai potrivit răspuns:

De ce lumea preferă automobilul în locul tramvaiului?

Pentrucă:

automobilul este făcut din material mai scump
automobilul este mai comod
tramvaiele nu sunt prea sigure

f) In exercițiul de mai jos, adaugă un cuvânt care să aibă legătură cu toate celelalte:

ȘTEJAR PLOP TEIU PĂR CIREȘ .....

Este dela sine înțeles că temele se diferențiază, atât prin varietatea lor, cât și prin greutatea lor gradată. Un caiet de inteligență are între 60—200 teme, iar resolvirea lui ia subiectului între 2—3 ore, fără întrerupere, subiectului nelimitându-i-se timpul de lucru, ci lăsându-i-se la dispoziție întregul timp de care are nevoie pentru resolvirea temelor. Acest « timp », dă indicațiuni asupra « rapidității » în gândire.

www.dacoromanica.ro

Aplicațiunile pe teren au fost executate, în bună parte, de către echipa Laboratorului indicat mai sus. Insă, cum am afirmat, la colectarea materialului au colaborat și o serie de profesori secundari de Filosofie, cu preocupări similare.

Colectivul examinat însumează un număr de *59.817* indivizi, el fiind constituit din școlari, elevi de școale militare (ofițeri și subofițeri), soldați, studenți, ucenici, medici, ofițeri, profesori, funcționari, învățători, etc. Vârstele acestor indivizi au variat între 10 și 44 ani. In acest colectiv sunt cuprinși numai *Români*, intenționându-se calcule și studii separate pentru celelalte categorii de conlocuitori (Maghiari, Armeni, Evrei ș. a. m. d.).

Cercetările au fost extinse pe întreaga țară, pe cât posibil în toate județele și în toate provinciile unde este populațiune de limbă românească [1]).

Inafară de aceste informațiuni, mai socotim necesar să accentuăm că datele pe care le oferim astăzi discuției, sunt valabile *numai* pentru colectivul cercetat. Deși numărul de indivizi examinați prin teste psihologice de către noi este destul de mare (59.817) — față de alte studii în legătură cu psihologia poporului român — deși studiile au fost extinse asupra tuturor provinciilor cu populațiune românească, totuși un spirit de elementară prudență ne îndeamnă să socotim chiar aceste rezultate drept *provizorii* și să nu vorbim deocamdată de inteligența « poporului » român. Aceasta ne va fi, poate, îngăduit, atunci când vom reuși să întregim datele obținute, în deosebi pentru provinciile unde numărul de indivizi examinați este prea mic.

[1]) Pentru a înlesni viitorilor cercetători completarea datelor noastre, enumerăm localitățile de unde a fost colectat materialul:

Banat: Lugoj, Oravița.

Bucovina: Rădăuți.

Dobrogea: Constanța, Tulcea.

Moldova: Bacău, Bârlad, Botoșani, Dorohoi, Focșani, Galați, Iași, Odobești, P.-Neamț, Roman, Tecuci, Vaslui.

Muntenia: București, Buzău, Călărași, Câmpina, Câmpulung-Muscel, Giurgiu, Grădiștea, Pitești, Ploești, Slatina, Târgoviște, T.-Măgurele.

Oltenia: Caracal, Corabia, Craiova, Tg.-Jiu, T.-Severin.

Transilvania: Arad, Beiuș, Blaj, Brașov, Deva, Făgăraș, Oradea, Sibiu.

www.dacoromanica.ro

Materialul obținut dela cei 59.817 indivizi, îl prezentăm sistematizat astfel:

a) pe țara întreagă, bărbați și femei împreună, urban și rural amestecat, toate vârstele (10—44) împreună, specificând totdeauna mediile aritmetice, atât pentru inteligență, cât și pentru rapiditatea gândirii, alături de vârste, numărul de indivizi (N) și tipurile de inteligență și rapiditate;

b) pe țara întreagă, bărbați, urban și rural împreună;

c) pe țara întreagă, femei, urban și rural împreună;

d) pe țara întreagă, bărbați, urban;

e) pe țara întreagă, bărbați, rural;

f) pe țara întreagă, femei, urban;

g) pe țara întreagă, femei, rural;

h) pe provincii: 1) pe mediu (urban, rural, urban-rural); 2) pe sex (bărbați, femei);

i) pe județe, bărbați și femei împreună;

j) pe forme geografice.

« Urban » și « Rural » (U și R) înseamnă, pentru noi, *locul nașterii;* așa dar, indiferent de mediul în care au fost executate experimentele, trierea materialului (testelor) a fost efectuată după locul unde s'a născut subiectul, și nu după locul unde au fost găsite viețuind (temporar) subiectele.

Pentru înțelegerea mai completă a criteriilor alese de noi în ceea ce privește conturarea formelor și frecvențelor de gândire, prezentăm, mai întâi, câteva date referitoare la punctul nostru de vedere în precizarea metodologică a *tipurilor* de inteligență.

Depistarea inteligenței a fost urmărită pe *două* laturi: calitate și vitesă, întru cât indivizii care gândesc *lent* nu pot fi la fel considerați ca indivizii care gândesc *prost.* In fond, este preferabil un individ care gândește lent, dar calitativ temeinic (logic), decât un individ care gândește rapid, dar fără temeiu (nelogic). Apoi, este firesc să recunoaștem că aspectul cinetic al gândirii își are rădăcinile nu numai pe planurile mentale, ci și într'o organizare temperamentală.

www.dacoromanica.ro

La aprecierea inteligenței și a rapidității în gândire, noi am plecat dela *centile* [1]) și astfel tipul de inteligență este simbolizat de noi printr'o formulă constituită dintr'o literă (pentru calitate, adică inteligența propriu zisă: A, B, C, D, E, F) și dintr'o cifră (pentru vitesă: 1, 2, 3, 4, 5, 6).

In linii generale, semnificația literelor și cifrelor noastre este următoarea:

A = excepțional de inteligent	1 = excepțional de rapid în gândire
B = foarte inteligent	2 = foarte rapid în gândire
C = inteligent (peste normal)	3 = rapid în gândire (peste normal)
D = normal ca inteligență	4 = rapiditate normală
E = slab ca inteligență	5 = lent în gândire
F = foarte slab	6 = foarte lent în gândire

Redăm, acum, mai jos, semnificația completă a celor 36 de formule, care, în concepția noastră, reprezintă tot atâtea tipuri de gândire:

A 1 = excepțional de inteligent și excepțional de rapid în gândire;
A 2 = excepțional de inteligent și foarte rapid în gândire;
A 3 = excepțional de inteligent și rapid în gândire (peste normal);
A 4 = excepțional de inteligent și cu rapiditate normală;
A 5 = excepțional de inteligent și lent în gândire;
A 6 = excepțional de inteligent și foarte lent în gândire;

B 1 = foarte inteligent și excepțional de rapid în gândire;
B 2 = foarte inteligent și foarte rapid în gândire;
B 3 = foarte inteligent și rapid în gândire (peste normal);

[1]) Scara de zece valori (10—20—30—40—50—60—70—80—90—100), adică tocmai « centilele », care rezultă dintr'o serie de operațiuni și calcule efectuate asupra rezultatelor (cotelor) din teste, a fost interpretată de noi, astfel:

centila	100	înseamnă	excepțional de inteligent;
centilele	90 și 80	»	foarte inteligent;
»	70 și 60	»	inteligent (peste normal);
»	50 și 40	»	normal;
»	30 și 20	»	slab;
centila	10	»	foarte slab.

www.dacoromanica.ro

B 4 = foarte inteligent și cu rapiditate normală;
B 5 = foarte inteligent și lent în gândire;
B 6 = foarte inteligent și foarte lent în gândire;

C 1 = inteligent (peste normal) și excepțional de rapid în gândire;
C 2 = inteligent (peste normal) și foarte rapid în gândire;
C 3 = inteligent (peste normal) și rapid în gândire (peste normal);
C 4 = inteligent (peste normal) și cu rapiditate normală;
C 5 = inteligent (peste normal) și lent în gândire;
C 6 = inteligent (peste normal) și foarte lent în gândire;

D 1 = normal ca inteligență și excepțional de rapid în gândire;
D 2 = normal ca inteligență și foarte rapid în gândire;
D 3 = normal ca inteligență și rapid în gândire (peste normal);
D 4 = normal ca inteligență și cu rapiditate normală;
D 5 = normal ca inteligență și lent în gândire;
D 6 = normal ca inteligență și foarte lent în gândire;

E 1 = slab ca inteligență și excepțional de rapid în gândire;
E 2 = slab ca inteligență și foarte rapid în gândire;
E 3 = slab ca inteligență și rapid în gândire (peste normal);
E 4 = slab ca inteligență și cu rapiditate normală;
E 5 = slab ca inteligență și lent în gândire;
E 6 = slab ca inteligență și foarte lent în gândire;

F 1 = foarte slab și excepțional de rapid în gândire;
F 2 = foarte slab și foarte rapid în gândire;
F 3 = foarte slab și rapid în gândire (peste normal);
} = superficiali
F 4 = foarte slab și cu rapiditate normală;
F 5 = foarte slab și lent în gândire;
F 6 = foarte slab și foarte lent în gândire.

www.dacoromanica.ro

IV

Rezultatele studiului nostru experimental asupra inteligenței la colectivul cercetat — care, repetăm, a fost alcătuit din școlari, funcționari, studenți, soldați, ucenici, elevi ofițeri și subofițeri, etc. — le redăm, prin medii aritmetice [1]) și tipuri, în tabelele și graficele ce urmează, tabelul I reprezentând rezultatele pe țara întreagă.

TABELUL I

Rezultate pe țara întreagă, plus provinciile cu populațiune românească.

Sexul	Mediul	Numărul de indivizi examinați (N)	Vârstele	Media aritmetică		Tipul
				Inteligență	Rapiditate	
♂+♀	U + R [2])	59.817	10—44	*50,48*	*55,49*	D 3
♂+♀	»	44.105	10—44	*51,04*	*56,50*	D 3
♂+♀	»	15.504	10—33	*48,94*	*52,77*	D 4
♂	U	14.937	10—40	*55,45*	*59,97*	C 3
♂	R	29.088	10—44	*49,05*	*55,19*	D 3
♀	U	8.838	10—33	*52,57*	*54,87*	D 4
♀	R	6.652	10—32	*44,18*	*49,97*	D 4

Concluziile imediate care se desprind din tabelul I, sunt următoarele:

1. Intreg colectivul, de 59.817 indivizi (urban-rural-femei-bărbați, toate vârstele = împreună), arată *tipul D 3*, adică *normal ca inteligență și rapid în gândire* (peste normal).

Intru cât tabelele de bareme, după care au fost apreciate randementele individuale — din care, apoi, au fost scoase mediile aritmetice și tipurile — au fost construite din același material (dela cei 59.817 indivizi), concluzia, la acest prim colectiv, nu poate fi dusă mai departe, pentrucă acest co-

[1]) « Media aritmetică » a fost calculată plecând dela « centilă », media reprezentând însăși centila. Astfel, în tabloul I, media aritmetică 50.48 înseamnă o valoare situată între centilele 50 și 60.

Iar « tipul » este stabilit prin raportarea celor două centile (una pentru inteligență, cealaltă pentru rapiditatea în gândire), la tabloul de simboale redat anterior.

[2]) U = urban; R = rural.

www.dacoromanica.ro

lectiv nu poate fi comparat cu altul, din țară, sau străinătate, cercetat cu aceleași metode. Putem deci afirma numai că, din colectivul nostru global, reiese frecvența tipului D 3. De îndată, însă, ce acest colectiv începe să fie intenționat și statistic diferențiat — pe sexe și pe mediu (urban-rural) —, comparațiunile devin posibile și concluziunile pot fi mai largi.

2. Comparând, *în colectivul nostru*, pe *bărbații* din întreaga țară (toate vârstele, mediul urban și rural împreună), cu *femeile* din aceeași categorie, se conchide că, în ceea ce privește *inteligența*, media aritmetică a bărbaților (51,04) este mai ridicată decât media aritmetică a femeilor (48,94); deci, bărbații, indiferent de mediu și de vârstă, dovedesc o gândire logică ceva mai desvoltată decât femeile. Referitor la *rapiditatea* gândirii, situația se prezintă la fel, întru cât media la bărbați (56,50), este ceva mai ridicată decât la femei (52,77). Este adevărat, totuși, că atât bărbații, cât și femeile, fac parte din același « tip » de inteligență (D), « normal », dar aceste tipuri sunt *largi*, ele înglobând numeroase clase de sub-tipuri. In acest sens, media aritmetică este mai semnificativă, ea formulându-ne concluzia că *bărbații sunt în medie ceva mai inteligenți și ceva mai rapizi în gândire decât femeile*. Precizăm, cu toate acestea, că asemenea concluzie este valabilă având în vedere *totalitatea* colectivului de bărbați, față de acela al femeilor, întru cât, în cazuri izolate, negreșit pot fi bărbați inferiori femeilor.

3. Dacă bărbații sunt diferențiați statistic pe mediu (urban, rural,), atunci, din tabelul I, reiese că *bărbații din mediul urban* (cei 14.937 indivizi), luați ca totalitate, *sunt mai inteligenți* (media aritmetică = 55,45) *și mai rapizi în gândire* (media aritmetică = 59,97) decât cei 29.088 *indivizi din mediul rural* (pentru inteligență media aritmetică = 49,05; pentru rapiditate, media aritmetică = 55,19). De altfel, diferențierea este aci mai netă: în mediul urban se constată frecvența tipului C 3, pe când în mediul rural se conturează tipul D 3.

4. Operând aceeași discriminare pentru femei, luate, de asemenea, ca totalitate, tragem concluzia că, deși cele 6.652 femei din mediul rural fac parte din același mare tip (D 4)

www.dacoromanica.ro

ca și cele 8.838 femei din mediul urban, totuși *femeile din mediul urban sunt, în medie, mai inteligente și mai rapide în gândire decât femeile din mediul rural.* Intr'adevăr, atât mediile aritmetice pentru inteligență prezintă diferențe (52,57 pentru mediul urban, față de 44,18 pentru mediul rural), cât și mediile aritmetice pentru rapiditatea în gândire (54,87 pentru mediul urban, față de 49,97 pentru mediul rural).

In general, din discuțiunea purtată la punctele 1, 2, 3, 4, se pot face trei deducțiuni cu caracter global:

I. Colectivul examinat arată o inteligență normală și o rapiditate în gândire peste normal, ceea ce face să se atribue colectivului o « vioiciune » în gândire.

II. Bărbații, indiferent de mediu, sunt, în medie, superiori femeilor, atât ca inteligență, cât și ca rapiditate în gândire.

III. Colectivul provenit din mediul urban — atât bărbați, cât și femei — este mai inteligent și mai rapid în gândire decât colectivul provenit din mediul rural [1]).

Socotim, însă, necesar să accentuăm că semnificația mediilor aritmetice, prezentate în diversele tabele, nu este absolută, ci ea, pentru a putea fi obiectiv și științific interpretată în ceea ce privește determinarea inteligenței unui co-

[1]) Cercetătorii care, înaintea noastră, au fost preocupați de această problemă, (Pressey, Anastasi, Duff, Pintner, Gist-Clark, Al. Roșca etc.), au tras, cu toții, concluzia că indivizii din mediul urban sunt superiori ca inteligență celor din mediul rural.

Din punctul de vedere al fragmentelor de populație cercetate, autorii semnalați au comparat rezultatele cercetărilor făcute *direct* în mediul urban, cu rezultatele obținute *direct* din mediul rural și au găsit că în mediul rural este inferioritate.

Noi, însă, am examinat pe *toți* indivizii noștri (școlari, militari, funcționari, studenți, etc.), *chiar în mediul urban*, adică *după* ce acel fenomen de « migrațiune selectivă » a fost îndeplinit; și atunci, în colectivele noastre fiind numeroși indivizi *provenind* din mediul rural, dar care trăiesc *acum* în cel urban, problema diferențelor de inteligență pe mediu nu mai poate fi explicată prin « migrațiunea selectivă », întru cât în colectivele « urbanizate », noi am găsit și inteligenți și non-inteligenți. Așa dar, spre oraș sunt atrași nu numai inteligenții, ci și cei non-inteligenți. De altfel, chiar Anastasi (« Differential Psychology », 1937), opinează că nu poate fi universal valabilă concluzia că migrațiunea privește numai populația rurală bine dotată din punct de vedere mintal.

In ceea ce ne privește, nu încercăm, încă, în această prezentare de material doar, o explicare a inferiorității inteligenței indivizilor din mediul rural. Discuția problemei va fi făcută separat, după ce vom fi expus toate rezultatele studiului nostru experimental și după ce vom fi adăugat materialului prezent date suplimentare de control.

(Indicațiuni lămuritoare se pot desprinde din articolul semnat de Al. Roșca: *Inteligența în mediul rural-urban*, în « Revista de Psihologie », Vol. II, Nr. 2, 1939, Cluj).

www.dacoromanica.ro

lectiv, trebue pusă în corelațiune și cu alte cercetări executate asupra acestor colective. Căci o atitudine mentală este foarte adeseori condiționată de întreaga structură somato-psihică a indivizilor ce constituesc colectivele.

Totodată, precizăm că explicarea mai largă a acestor rezultate (tabelul I), interpretarea lor mai obiectivă și mai cuprinzătoare nu poate fi posibilă numai prin cifrele-medii redate în tablou. Dintr'un asemenea tablou, nu reies destul de limpede motivele pentru care mediile aritmetice au ieșit așa și nu altfel. Semnificativ ar rămânea, astfel, tabloul *global* de distribuție a inteligenței, pe cele 6 tipuri (A—F), tablou din care să se poată deduce și eventualele deplasări (spre stânga sau spre dreapta) a curbelor de tip *Gauss*, reprezentate de un spirit obiectiv.

In acest sens, socotim necesar să redăm, în procente de astădată, în tabelul II, *distribuția inteligenței* plecând dela

TABELUL II

Distribuția formelor de gândire (A—F), pe întreaga țară.

Colectivul			Distribuția inteligenței					
Mediul (Urban sau Rural)	Sexul	Numărul (N)	A Excepțional de inteligenți	B Foarte inteligenți	C Inteligenți	D Normali	E Slabi	F Foarte slabi
U + R	♂ + ♀	59.817	n = 1.661 2,78%	n = 14.184 23,71%	n = 11.442 19,13%	n = 11.375 19,02%	n = 12.044 20,13%	n = 9.111 15,23%
U + R	♂	44.105	n = 1.242 2,82%	n = 10.636 24,12%	n = 8.610 19,52%	n = 8.412 19,07%	n = 8.848 20,06%	n = 6.357 14,41%
U	♂	14.937	n = 614 4,11%	n = 4.365 29,22%	n = 2.941 19,69%	n = 2.769 18,54%	n = 2.503 16,76%	n = 1.745 11,68%
R	♂	29.088	n = 628 2,16%	n = 6.342 21,80%	n = 5.668 19,48%	n = 5.621 19,32%	n = 6.345 21,81%	n = 4.484 15,41%
U + R	♀	15.504	n = 419 2,70%	n = 3.472 22,39%	n = 2.831 18,26%	n = 2.953 19,05%	n = 3.106 20,03%	n = 2.723 17,56%
U	♀	8.838	n = 328 3,71%	n = 2.269 25,67%	n = 1.730 19,57%	n = 1.654 18,71%	n = 1.569 17,75%	n = 1.288 14,57%
R	♀	6.652	n = 91 1,37%	n = 1.203 18,08%	n = 1.102 16,57%	n = 1.294 19,45%	n = 1.537 23,10%	n = 1.425 21,42%

www.dacoromanica.ro

« excepționali » (A) și mergând către « foarte slabi » (F), pentru ca spiritele analitice să-și reordoneze materialul (după cel mai mare procent) și să găsească explicarea mediilor aritmetice din tabelul I.

V

Prezentăm, acum, rezultatele studiului nostru experimental pe *provincii.*

Provinciile sunt ordonate alfabetic, iar discuția va fi purtată atât pentru bărbați și femei împreună, cât și separat, pe sexe. Tabelul III se ocupă de bărbați și femei luați împreună, urban și rural amestecat, toate vârstele, în coloana ultimă redând clasificarea provinciilor după cea mai mare medie aritmetică la inteligență.

TABELUL III

Rezultate pe provincii; *bărbați + femei; urban + rural; toate vârstele.*

Provincia	N	Media aritmetică		Tipul	Clasificare
		Inteligență	Rapiditate		
Banat.	922	*56,32*	*61,70*	C 3	I
Bucovina . . .	1.461	*53,69*	*54,70*	D 4	II
Dobrogea . . .	1.917	*52,54*	*56,30*	D 3	III
Moldova . . .	9.052	*49,72*	*55,62*	D 3	IV
Muntenia . . .	27.445	*49,68*	*55,69*	D 3	V
Oltenia	7.575	*48,78*	*55,37*	D 3	VII
Transilvania . .	7.109	*49,60*	*56,95*	D 3	VI

In harta Nr. 1 dela pagina următoare, sunt prezentate aceleași rezultate.

Din tabelul III, reiese că, în colectivul examinat de noi, *Bănățeanul* [1]) este, în medie, mai inteligent decât Românii din celelalte provincii. Al VII-lea loc îl ocupă *Olteanul.* Aceasta, indiferent de sex și de mediu.

[1]) Precizăm că prin « Oltean », « Bănățean » ș. a. m. d., înțelegem *colectivele* respective, care au făcut obiectul cercetărilor noastre.

www.dacoromanica.ro

Ca rapiditate în gândire, *Bănățeanul* este în frunte, pe când *Bucovineanul* se plasează, ca tempo de gândire, în al VII-lea loc.

Precizăm, repetând, că, indiferent de provincie, Românii din colectivul examinat de noi au arătat o inteligență «normală» și că diferențele între mediile aritmetice, semnalate

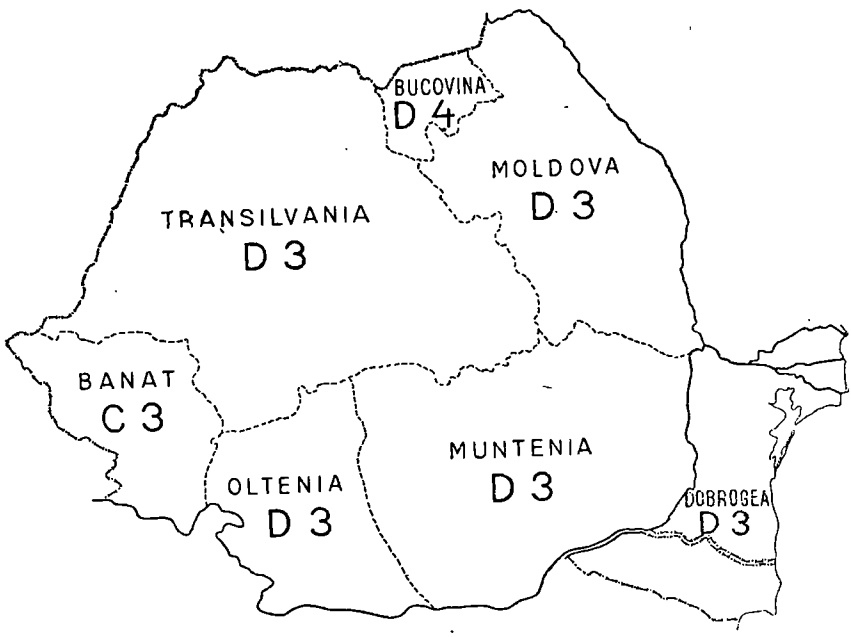

Harta Nr. 1
Rezultate pe provincii.

în tabelul III, nu aduc scăderi în calitatea gândirii unora dintre provincii [1]).

Pentru explicarea mai largă a datelor din tabelul III, redăm, în tabelul IV, distribuția inteligenței.

In tabelele următoare, diferențiem colectivul din tabelul III, discutând rezultatele tot pe provincii, dar luând *sexele* separat. Tabelul V se ocupă de *bărbați*, urban și rural împreună.

[1]) Pentru interpretarea riguros obiectivă a diferențelor de nivel mintal dintre provincii, a se vedea și capitolul VIII, în care se discută inteligența la Români pe depresiuni și forme de sol geografice.

www.dacoromanica.ro

TABELUL IV

Distribuția formelor de gândire (A—F), pe provincii; *bărbați + femei, urban + rural.*

Colectivul		Distribuția inteligenței					
Provincia	Numărul (N)	A Excepțional de inteligenți	B Foarte inteligenți	C Inteligenți	D Normali	E Slabi	F Foarte slabi
Banat . . .	922	n = 51 5,53%	n = 249 27%	n = 209 22,67%	n = 158 17,14%	n = 161 17,46%	n = 94 10,20%
Bucovina . .	1.461	n = 61 4,18%	n = 400 27,38%	n = 267 18,28%	n = 282 19,30%	n = 252 17,25%	n = 499 13,62%
Dobrogea. .	1.917	n = 58 3,03%	n = 505 26,34%	n = 366 19,09%	n = 363 18,94%	n = 375 19,56%	n = 250 13,04%
Moldova . .	9.052	n = 215 2,38%	n = 2.012 22,23%	n = 1.766 19,51%	n = 1.768 19,53%	n = 2.019 22,30%	n = 1.272 14,05%
Muntenia . .	27.445	n = 765 2,79%	n = 6.225 22,68%	n = 5.182 18,88%	n = 5.303 19,32%	n = 5.508 20,07%	n = 4.462 16,26%
Oltenia . .	7.575	n = 156 2,06%	n = 1.610 21,25%	n = 1.506 19,88%	n = 1.483 19,58%	n = 1.615 21,32%	n = 1.205 15,91%
Transilvania	7.109	n = 176 2,48%	n = 1.659 23,34%	n = 1.304 18,34%	n = 1.296 18,23%	n = 1.616 22,73%	n = 1.058 14,88%

TABELUL V

Rezultate pe provincii: Bărbați, *mediul urban și rural împreună.*

Provincia	N	Media aritmetică		Tipul	Clasificare
		Inteligență	Rapiditate		
Banat	781	*57,09*	*62,82*	C 3	I
Bucovina . . .	1.216	*54,67*	*56,03*	D 3	II
Dobrogea . . .	1.221	*53,74*	*58,99*	D 3	III
Moldova . . .	7.593	*49,94*	*56,16*	D 3	V
Muntenia . . .	17.411	*50,26*	*56,77*	D 3	IV
Oltenia	6.540	*49,25*	*55,60*	D 3	VI
Transilvania . .	5.777	*49,17*	*59,43*	D 3	VII

Concluzia care se poate desprinde din examinarea datelor cuprinse în tabloul V, este aceea că, în medie, *Bănățeanul* arată o inteligență puțin mai accentuată față de Românii din celelalte provincii, fără, însă, ca distanțele să fie apreciabile; *Transilvăneanul* se clasifică, în medie, al VII-lea.

www.dacoromanica.ro

Referitor la vitesa gândirii, *Bănăţeanul* se arată mai rapid decât ceilalţi, iar *Olteanul* reiese, în medie, mai lent în gândire.

Distribuţia inteligenţei bărbaţilor, pe provincii (mediul urban şi rural împreună), este prezentată în tabelul VI, în vederea interpretării mai adecvate a mediilor aritmetice din tabelul V.

TABELUL VI

Distribuţia formelor de gândire (A—F), pe provincii, bărbaţi, *mediul urban şi rural.*

Colectivul		Distribuţia inteligenţei					
Provincia	Numărul (N)	A Excepţional de inteligenţi	B Foarte inteligenţi	C Inteligenţi	D Normali	E Slabi	F Foarte slabi
Banat . .	781	n = 39 4,99%	n = 224 28,68%	n = 180 23,05%	n = 131 16,77%	n = 132 16,90%	n = 75 9,60%
Bucovina .	1.216	n = 57 4,69%	n = 345 28,37%	n = 229 18,83%	n = 218 17,93%	n = 206 16,94%	n = 161 13,24%
Dobrogea .	1.221	n = 36 2,95%	n = 335 27,44%	n = 244 19,98%	n = 228 18,67%	n = 243 19,90%	n = 135 11,06%
Moldova .	7.593	n = 178 2,34%	n = 1.706 22,47%	n = 1.485 19,56%	n = 1.474 19,41%	n = 1.734 22,84%	n = 1.016 13,38%
Muntenia .	17.411	n = 496 2,85%	n = 4.032 23,16%	n = 3.309 19,01%	n = 3.417 19,63%	n = 3.493 20,06%	n = 2.664 15,30%
Oltenia .	6.540	n = 137 2,09%	n = 1.421 21,73%	n = 1.318 20,15%	n = 1.270 19,42%	n = 1.391 21,27%	n = 1.003 15,34%
Transilvania	5.777	n = 142 2,46%	n = 1.295 22,42%	n = 1.070 18,52%	n = 1.053 18,23%	n = 1.378 23,86%	n = 839 14,52%

In tabelul VII, redăm situaţia *femeilor*, pe provincii, mediul urban şi rural împreună.

Femeia *bănăţeancă* arată, aşa dar, în colectivul feminin examinat de noi, o inteligenţă ceva mai ridicată decât a celorlalte femei provinciale; iar femeia *olteancă* arată media aritmetică cea mai scăzută.

Ca rapiditate în gândire, femeia din *Banat* este în frunte, iar femeia din *Transilvania* este, în medie, cea mai înceată dintre consorele ei din celelalte provincii cu populaţiune românească.

www.dacoromanica.ro

TABELUL VII

Rezultate pe provincii. Femei; *mediul urban și rural împreună.*

Provincia	N	Media aritmetică		Tipul	Clasificare
		Inteligență	Rapiditate		
Banat	141	*52,06*	*55,50*	D 3	I
Bucovina	245	*48,79*	*48,14*	D 4	IV
Dobrogea	696	*50,44*	*51,58*	D 4	III
Moldova	1.459	*48,59*	*52,83*	D 4	VI
Muntenia	10.034	*48,63*	*53,83*	D 4	V
Oltenia	1.035	*45,79*	*53,93*	D 4	VII
Transilvania	1.332	*51,52*	*45,70*	D 4	II

Pentru interpretarea mai aproape de realitate a datelor din tabelul VII, redăm, în tabelul VIII, rezultatele în legătură cu distribuția inteligenței.

* * *

TABELUL VIII

Distribuția formelor de gândire (A—F), pe provincii; femei, *mediul urban și rural.*

Colectivul		Distribuția inteligenței					
Provincia	Numărul (N)	A Excepțional de inteligenți	B Foarte inteligenți	C Inteligenți	D Normali	E Slabi	F Foarte slabi
Banat	141	n = 12 8,51%	n = 25 17,73%	n = 29 20,57%	n = 27 19,15%	n = 29 20,57%	n = 19 13,48%
Bucovina	245	n = 4 1,63%	n = 55 22,45%	n = 38 15,51%	n = 64 26,12%	n = 46 18,78%	n = 38 15,51%
Dobrogea	696	n = 22 3,16%	n = 170 24,43%	n = 122 17,53%	n = 135 19,40%	n = 132 18,97%	n = 115 16,52%
Moldova	1.459	n = 37 2,54%	n = 306 20,97%	n = 281 19,26%	n = 294 20,15%	n = 285 19,53%	n = 256 17,55%
Muntenia	10.034	n = 269 2,68%	n = 2.193 21,86%	n = 1.873 18,67%	n = 1.886 18,80%	n = 2.015 20,08%	n = 1.798 17,92%
Oltenia	1.035	n = 19 1,84%	n = 189 18,26%	n = 188 18,16%	n = 213 20,58%	n = 224 21,64%	n = 202 19,51%
Transilvania	1.332	n = 34 2,55%	n = 364 27,33%	n = 234 17,57%	n = 243 18,24%	n = 238 17,87%	n = 219 16,44%

www.dacoromanica.ro

Socotind interesante și comparațiile pe *sexe*, în interiorul aceleiași provincii, redăm, în tabelul IX, mediile aritmetice respective, păstrând ordinea alfabetică a provinciilor și conducându-ne după datele prezentate în tabelele V și VII.

TABELUL IX

Comparații între sexe

Provincia	Sexul	Media aritmetică		Tipul
		Inteligență	Rapiditate	
Banat	♂	57,09	62,82	C 3
	♀	52,06	55,50	D 3
Bucovina	♂	54,67	56,03	D 3
	♀	48,79	48,14	D 4
Dobrogea	♂	53,74	58,99	D 3
	♀	50,44	51,58	D 4
Moldova	♂	49,94	56,16	D 3
	♀	48,59	52,83	D 4
Muntenia	♂	50,26	56,77	D 3
	♀	48,63	53,83	D 4
Oltenia	♂	49,25	55,60	D 3
	♀	45,79	53,93	D 4
Transilvania	♂	49,17	59,43	D 3
	♀	51,52	45,70	D 4

Tabelul IX prilejuește următoarele constatări:

a) *Banat:* Bănățeanul este, în medie, și mai inteligent și mai rapid în gândire decât Bănățeanca; totuși, diferența nu este mare la inteligență;

b) *Bucovina:* Bucovineanul apare, în medie, ceva mai inteligent și mai rapid în gândire decât Bucovineanca;

c) *Dobrogea:* Față de Dobrogeancă, Dobrogeanul este, în medie, ceva mai inteligent și mai rapid în gândire;

d) *Moldova:* Moldoveanul nu se distanțează prea mult, ca inteligență, de Moldoveancă (49,94, față de 48,59); la rapiditate în gândire, este întru câtva superior Moldoveanul;

e) *Muntenia:* Munteanul reiese, în medie, ceva mai inteligent și mai rapid în gândire decât Munteanca;

www.dacoromanica.ro

f) *Oltenia:* Olteanul este, în medie, superior Oltencei, atât ca inteligență, cât și ca tempo de gândire;

g) *Transilvania:* Deși diferențele de medii nu sunt apreciabile, totuși Transilvăneanca apare, în medie, mai inteligentă decât Transilvăneanul; în schimb, Transilvăneanul este mai rapid în gândire decât Transilvăneanca.

După cum se constată, rezultatele pe provincii confirmă rezultatele comparative pe țara întreagă: în medie, bărbatul are un sistem de gândire ceva mai organizat calitativ decât femeia; tot bărbatul arată și un tempo ceva mai rapid de gândire. Accentuăm, totuși, că, din rezultatele noastre, diferențele între sexe nu sunt apreciabile.

Tabelele X și XI, redau pe bărbați (tabelul X), pe provincii, dar separat pe mediu (urban-rural); același lucru pentru femei (tabelul XI).

TABELUL X

Compararea mediului urban cu cel rural, pe provincii; bărbați.

Provincia	Mediul	Media aritmetică		Tipul
		Inteligență	Rapiditate	
Banat	U	56,64	62,45	C 3
	R	57,23	62,81	C 3
Bucovina	U	57,38	59,76	C 3
	R	53,35	54,05	D 4
Dobrogea	U	58,39	62,29	C 3
	R	49,50	55,86	D 3
Moldova	U	55,96	60,84	C 3
	R	46,97	42,09	D 4
Muntenia	U	41,56	58,46	D 3
	R	46,91	55,22	D 3
Oltenia	U	54,42	57,52	D 3
	R	47,91	54,91	D 4
Transilvania	U	56,54	59,89	C 3
	R	48,72	56,80	D 3

Aceste date, din tabelul X, sunt, într'o măsură oarecare, diferite de cele redate în unele din tabelele anterioare, referitoare la provincii.

www.dacoromanica.ro

In cuprinsul aceleiași provincii, situația este, uneori, alta decât aceea care a rezultat din compararea provinciilor între ele, luând mediul urban cu cel rural împreună.

Astfel: în *Banat* și *Muntenia* orășenii sunt, în medie, puțin inferiori sătenilor, atât ca inteligență, cât și ca rapiditate de gândire; în toate celelalte provincii, sătenii, sunt, în medie, inferiori orășenilor.

Tabelul XI înfățișează situația pentru femei.

TABELUL XI

Compararea mediului urban cu cel rural, pe provincii; femei.

Provincia	Mediul	Media aritmetică		Tipul
		Inteligență	Rapiditate	
Banat	U	*52,87*	*63,89*	D 3
	R	*50,56*	*49,55*	D 4
Bucovina	U	*54,68*	*54,43*	D 4
	R	*45,88*	*45,27*	D 4
Dobrogea	U	*53,83*	*52,16*	D 4
	R	*45,89*	*50,48*	D 4
Moldova	U	*53,50*	*54,27*	D 4
	R	*43,35*	*50,48*	D 4
Muntenia	U	*51,58*	*55,53*	D 3
	R	*43,10*	*50,97*	D 4
Oltenia	U	*50,66*	*60,67*	D 3
	R	*43,34*	*50,50*	D 4
Transilvania	U	*58,47*	*47,44*	C 4
	R	*46,64*	*44,56*	D 4

Concluzia care se desprinde din tabelul XI, este aceea că, în medie, orășeanca, în absolut toate provinciile, este superioară sătencei, atât ca inteligență, cât și ca tempo de gândire. Mai socotim necesar să precizăm că, pe când la unele provincii diferențele de medii aritmetice la inteligență nu sunt prea semnificative, la altele — cele mai numeroase — distanța între orășean și sătean este apreciabilă.

www.dacoromanica.ro

VI

Pentru a ușura operațiunile de eventuale diferențieri mai amănunțite, din punct de vedere geografic, redăm datele noastre experimentale prelucrate și pe *județe*.

In acest sens, în tabelul XII înșiruim alfabetic județele României în actualele ei granițe (1947), plus județele din Bulgaria care au și populațiune românească; în dreptul fiecărui județ, adăugăm media centilelor la inteligență și rapiditate în gândire, simbolul tipului de gândire și interpretarea cifrelor; iar în harta Nr. 2, putem ceti intuitiv datele tabelului XII.

TABELUL XII

Centilele la «inteligență» și «rapiditate în gândire», pe județe. Toate vârstele. Mediul urban și rural împreună. Bărbați și Femei împreună.

Nr. crt.	Județul	Nr. indivizilor (N)	Centila		Tipul	Interpretarea
			Inteligența	Rapiditate		
1	Alba	622	49,83	58,06	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
2	Arad	635	45,87	62,45	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
3	Argeș	1.394	51,05	55,27	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
4	Bacău	781	46,14	57,76	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
5	Baia	504	45,19	53,32	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
6	Bihor	450	52,74	56,08	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
7	Botoșani	1.027	49,55	46,17	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
8	Brăila	775	51,54	59,01	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
9	Brașov	599	58,87	47,82	C 4	Inteligență peste normal Rapiditate normală
10	Buzău	1.403	52,07	53,40	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
11	Caliacra	161	50,31	53,85	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală

www.dacoromanica.ro

TABELUL XII (urmare).

Nr. crt.	Judeţul	Nr. indivizilor (N)	Centila		Tipul	Interpretare
			Inteligenţă	Rapiditate		
12	Câmpulung-Bucov.	149	55,74	51,74	C 4	Inteligenţă peste normal Rapiditate normală
13	Caraş	220	60,50	65,05	C 3	Inteligenţă peste normal Rapiditate peste normal
14	Ciuc	46	53,59	53,91	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
15	Cluj	488	54,53	53,78	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
16	Constanţa	1.050	52,08	57,64	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
17	Covurlui	1.309	54,63	63,12	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
18	Dâmboviţa	1.640	45,79	53,11	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
19	Dolj	2.371	49,05	58,09	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
20	Dorohoi	956	46,30	52,83	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
21	Durostor	222	49,03	56,96	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
22	Făgăraş	547	43,41	48,35	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
23	Fălciu	310	49,21	56,52	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
24	Gorj	1.086	45,89	51,98	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
25	Hunedoara	782	49,54	59,25	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
26	Ialomiţa	1.424	46,65	56,04	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
27	Iaşi	706	53,70	58,44	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
28	Ilfov	11.733	50,98	55,93	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
29	Maramureş . . .	99	50,86	54,90	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
30	Mehedinţi	2.354	50,83	54,84	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală

www.dacoromanica.ro

TABELUL XII (urmare).

Nr. crt.	Județul	Nr. indivizilor (N)	Centila		Tipul	Interpretare
			Inteligență	Rapiditate		
31	Mureș	295	50,83	53,76	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
32	Muscel	1.326	47,58	54,61	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
33	Năsăud	133	51,47	58,23	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
34	Neamț	483	48,21	54,97	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
35	Odorhei	28	55,—	54,11	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
36	Olt	760	45,86	58,62	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
37	Prahova	3.060	49,02	55,13	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
38	Putna	635	49,97	58,15	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
39	Rădăuți	248	55,54	58,37	C 3	Inteligență peste normal Rapiditate peste normal
40	R.-Sărat	681	46,69	57,36	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
41	Roman	576	48,91	53,26	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
42	Romanați	1.142	45,51	54,47	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
43	Sălaj	300	50,17	57,97	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
44	Satu-Mare	231	50,41	53,53	D 4	Inteligență normală Rapiditate normală
45	Severin	306	52,73	58,61	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
46	Sibiu	453	55,56	55,54	C 3	Inteligență peste normal Rapiditate peste normal
47	Someș	236	45,70	55,15	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
48	Suceava	280	51,39	56,54	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal
49	Târnava-Mare	264	53,92	57,05	D 3	Inteligență normală Rapiditate peste normal

www.dacoromanica.ro

TABELUL XII (urmare).

Nr. crt.	Judeţul	Nr. indivizilor (N)	Centila		Tipul	Interpretare
			Inteligenţă	Rapiditate		
50	Târnava-Mică . .	363	39,56	50,65	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
51	Tecuci	792	47,06	54,98	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
52	Teleorman	1.345	48,21	56,43	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
53	Timiş-Torontal . .	414	56,15	61,27	C 3	Inteligenţă peste normal Rapiditate peste normal
54	Trei-Scaune . . .	107	58,74	49,67	C 4	Inteligenţă peste normal Rapiditate normală
55	Tulcea	502	54,92	52,46	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
56	Turda	243	50,33	55,95	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
57	Tutova	465	48,39	57,83	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal
58	Vâlcea	723	50,58	57,22	C 3	Intcligenţă peste normal Rapiditate peste normal
59	Vaslui	454	48,08	53,84	D 4	Inteligenţă normală Rapiditate normală
60	Vlaşca	1.646	46,70	56,52	D 3	Inteligenţă normală Rapiditate peste normal

Deşi, în general, în tabelul XII şi în harta Nr. 2 (p. 30) regăsim cam aceleaşi tipuri *largi* de gândire discutate în capitolele anterioare, totuşi acest tabel arată şi existenţa unor diferenţe sensibile între judeţe, în ceea ce priveşte inteligenţa şi rapiditatea în gândire. Astfel, ca să luăm numai câteva exemple: pe când judeţul Caraş are, în medie, centila 60 (60,50) la inteligenţă şi se clasifică întâiul, judeţul Târnava-Mică are, în medie, centila 40 (39,56), clasificându-se ultimul. Diferenţa între aceste două judeţe este de două centile, primul judeţ (Caraş) făcând parte din grupa celor, în medie, « peste normal de inteligenţi », iar al doilea (Târnava-Mică) situându-se, în medie, în grupa celor « normali » ca inteligenţă.

www.dacoromanica.ro

Prezența unor asemenea diferențe, ne-a condus la *clasificarea* din tabelul XIII, clasificare care privește numai *inteligența.* Județele nu mai sunt prezentate, de astădată, alfabetic, ci în ordinea clasificării.

TABELUL XIII

Clasificarea județelor după cea mai mare centilă la inteligență. *Bărbați și Femei împreună. Urban și Rural împreună. Toate vârstele.*

Județul	Centila la inteligență	Clasificare	Județul	Centila la inteligență	Clasificare
Caraș	60,50	1	Sălaj	50,17	30
Brașov	58,87	2	Putna	49,97	31
Trei-Scaune	58,74	3	Alba	49,83	32
Timiș-Torontal	56,15	4	Botoșani	49,55	33
Câmpulung-Bucovina	55,74	5	Hunedoara	49,54	34
Sibiu	55,56	6	Fălciu	49,21	35
Rădăuți	55,54	7	Dolj	49,05	36
Odorhei	55,—	8	Durostor	49,03	37
Tulcea	54,92	9	Prahova	49,02	38
Covurlui	54,63	10	Roman	48,91	39
Cluj	54,53	11	Tutova	48,39	40
Târnava-Mare	53,92	12	Neamț	48,21	41
Iași	53,70	13	Teleorman	48,21	41
Ciuc	53,59	14	Vaslui	48,08	42
Bihor	52,74	15	Muscel	47,58	43
Severin	52,73	16	Tecuci	47,06	44
Constanța	52,08	17	Vlașca	46,70	45
Buzău	52,07	18	R.-Sărat	46,69	46
Brăila	51,54	19	Ialomița	46,65	47
Năsăud	51,47	20	Dorohoi	46,30	48
Suceava	51,39	21	Bacău	46,14	49
Argeș	51,05	22	Gorj	45,89	50
Ilfov	50,98	23	Arad	45,87	51
Maramureș	50,86	24	Olt	45,86	52
Mehedinți	50,83	25	Dâmbovița	45,79	53
Mureș	50,83	25	Someș	45,70	54
Vâlcea	50,58	26	Romanați	45,51	55
Satu-Mare	50,41	27	Baia	45,19	56
Turda	50,33	28	Făgăraș	43,41	57
Caliacra	50,31	29	Târnava-Mică	39,56	58

Este necesar să precizăm, încă odată, că, deși între anumite județe sunt diferențe de două centile (cazul județelor Făgăraș și Târnava-Mică, cu centila medie 40, față de primele 14 județe cu centila medie 60), totuși județele cu centile ceva

www.dacoromanica.ro

mai mici nu sunt inferioare, ci ele se situează doar, în medie, pe linia unei inteligențe *normale*.

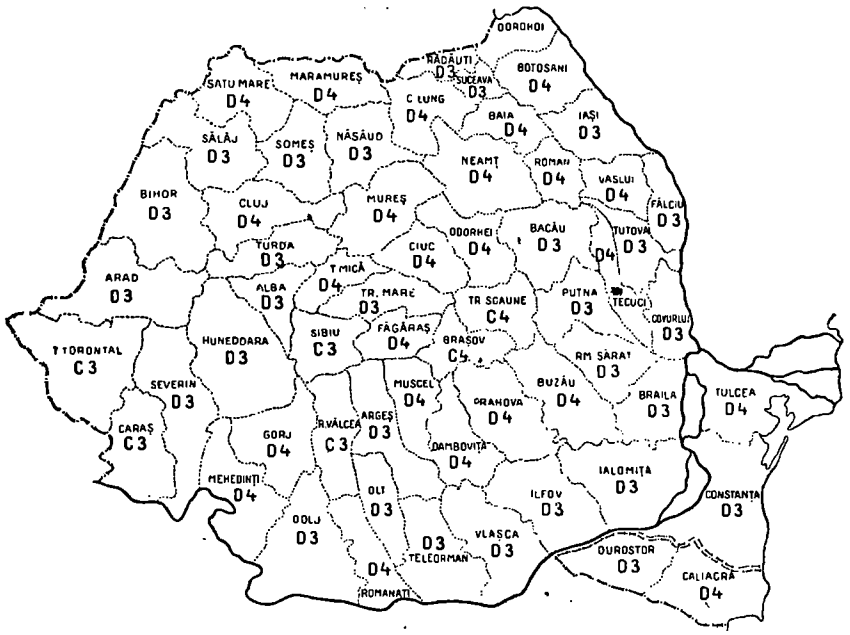

Harta Nr. 2
Distribuirea tipurilor de gândire pe județe.

VII

O problemă care interesează nu numai pe omul de știință, ci și pe oamenii de Stat, pe educatori ș. a. m. d., este aceea a elitelor și a inferiorilor. Căci, pentru înțelegerea și interpretarea justă a sistemului de gândire al unui colectiv, nu este suficientă cunoașterea unei atitudini mentale medii, ci explicările concludente le dau tocmai procentele eventuale de superiori și inferiori.

In acest sens, am socotit util ca, în tabelele XIV, XV și XVI, să redăm situația pe țara întreagă (tabelul XIV), pe provincii (tabelul XV = bărbați; tabelul XVI = femei) și pe județe (tabelele XVII, XVIII și XIX), socotind « elită » pe indivizii cu simbolul A, dela 1 la 6, iar « inferiorii » pe aceia (foarte slabi) care au simbolul F, dela 1 la 6, cifrele reprezentând rapiditatea în gândire.

www.dacoromanica.ro

TABELUL XIV

Elitele și inferiorii, pe întreaga țară.

Colectivul			Elitele (A 1—6) și Inferiorii (F 1—6)	
Mediul	Sexul	Numărul (N)	n	%
U + R	♂ ♀	59.817	A = 1.661 F = 9.111	*2,78* *15,23*
U + R	♂	44.105	A = 1.242 F = 6.357	*2,82* *14,41*
U	♂	14.938	A = 614 F = 1.745	*4,11* *11,68*
R	♂	29.088	A = 628 F = 4.484	*2,16* *15,41*
U + R	♀	15.504	A = 419 F = 2.723	*2,70* *17,56*
U	♀	8.838	A = 328 F = 1.288	*3,71* *14,57*
R	♀	6.652	A = 91 F = 1.425	*1,37* *21,42*

Tabelul XIV ne prilejuește următoarele concluzii (care, de altfel, ne sunt, în parte, cunoscute și din tabelele din paginile anterioare):

a) la colectivul nostru de 59.817 indivizi (bărbați + femei, urban + rural), procentul inferiorilor (15,23%) întrece cu mult procentul superiorilor (2,78%);

b) indiferent de mediu (urban sau rural), numărul mai mare de excepțional de inteligenți (A) se găsește la ***bărbați;*** aceștia arată, în medie, față de femei, și un număr mai mic de foarte slabi;

c) indiferent de sex, mediul care conține mai mulți excepționali este cel ***urban.***

Tabelul XV redă datele pe provincii, fiind vorba de ***bărbații*** din mediul urban și rural, luați împreună.

Examinarea datelor din tabelul XV, ne permite următoarele reflecții:

a) la absolut toate provinciile, bărbații inferiori sunt în număr mai mare decât bărbații excepțional de inteligenți;

www.dacoromanica.ro

TABELUL XV

Elitele și Inferiorii, la bărbați, *pe provincii, U și R împreună.*

Provincia	N	Elitele și Inferiorii	
		n	%
Banat	781	A = 39 F = 75	*4,99* *9,60*
Bucovina . . .	1.216	A = 57 F = 161	*4,69* *13,24*
Dobrogea . . .	1.221	A = 36 F = 135	*2,95* *11,06*
Moldova . . .	7.593	A = 178 F = 1.016	*2,34* *13,38*
Muntenia . . .	17.411	A = 496 F = 2.664	*2,85* *15,30*
Oltenia	6.540	A = 137 F = 1.003	*2,09* *15,34*
Transilvania .	5.777	A = 142 F = 839	*2,46* *14,52*

b) provinciile cu cel mai ridicat procent de superiori, sunt Banatul și Bucovina; urmează (către procentul cel mai mic): Dobrogea, Muntenia, Transilvania, Moldova, Oltenia;

c) cele mai mici procente de bărbați inferiori le găsim în Banat, iar cele mai mari le descoperim în Transilvania și Oltenia.

Raportată la *femei*, problema distribuției dotaților și inferiorilor pe provincii se prezintă așa cum este arătat în tabelul XVI.

Rezultatele globale ce pot fi scoase din tabelul XVI, sunt cele de mai jos:

a) la absolut toate provinciile, femeile inferioare sunt în număr mai ridicat decât femeile excepțional de inteligente;

b) provincia cu cel mai ridicat procent de femei superioare, este Banatul; urmează (în ordine descrescândă): Dobrogea, Muntenia, Transilvania, Moldova, Bucovina, Oltenia;

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVI

Elitele și Inferiorii, la femei, *pe provincii, U și R împreună.*

Provincia	N	Elitele și Inferiorii	
		n	%
Banat	141	A = 12 F = 19	*8,51* *13,48*
Bucovina . . .	245	A = 4 F = 38	*1,64* *15,51*
Dobrogea . . .	696	A = 22 F = 115	*3,16* *16,52*
Moldova . . .	1.459	A = 37 F = 256	*2,54* *17,55*
Muntenia . . .	10.034	A = 269 F = 1.798	*2,68* *17,92*
Oltenia	1.035	A = 19 F = 202	*1,84* *19,52*
Transilvania .	1.332	A = 34 F = 219	*2,55* *16,44*

c) cel mai mic procent de femei inferioare, îl găsim în Banat, iar cel mai mare, îl aflăm în Oltenia.

Din tabelele XV și XVI, scoatem concluzia mai largă că rezervoriile de superiori, provinciile unde, referindu-ne la colectivul examinat de noi, se găsesc elitele sunt:

1. Pentru bărbați: Banat și Bucovina.
2. Pentru femei: Banat.

* * *

Distribuția pe *județe* a « excepționalilor » (simbolul A) și a celor « foarte slabi » (simbolul F), poate fi studiată în tabelul XVII, județele fiind dispuse alfabetic. Pentru a se desprinde mai categoric valoarea în sine a procentajului, am socotit util să mai redăm, la fiecare județ, atât numărul total de indivizi examinați în acel județ (N), cât și fragmentele de « excepționali » și « slabi » (n).

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVII

Distribuţia pe judeţe, a «excepţionalilor» (A) şi a celor «foarte slabi» (F). Bărbaţi şi Femei împreună. Mediul urban împreună cu cel rural. Toate vârstele împreună.

Nr. crt.	Judeţul	Nr. indivizilor examinaţi (N)	Procentaj	
			n	%
1	Arad	635	A = 13 F = 155	2,05 24,41
2	Argeş	1.394	A = 38 F = 205	2,73 14,71
3	Alba	622	A = 14 F = 123	2,25 19,77
4	Bacău	781	A = 12 F = 134	1,54 17,16
5	Baia	504	A = 8 F = 83	1,59 16,47
6	Bihor	450	A = 12 F = 57	2,67 12,67
7	Botoşani	1.270	A = 29 F = 135	2,82 13,15
8	Brăila	775	A = 29 F = 119	3,74 15,35
9	Braşov	599	A = 24 F = 46	4,01 7,68
10	Buzău	1.403	A = 35 F = 188	2,49 13,40
11	Caliacra	161	A = 2 F = 25	1,24 15,53
12	Câmpulung-Buc.	149	A = 9 F = 17	6,04 11,41
13	Caraş	220	A = 17 F = 23	7,73 10,46
14	Ciuc	46	A = 2 F = 5	4,35 10,87
15	Cluj	488	A = 19 F = 53	3,89 10,86
16	Constanţa	1.050	A = 31 F = 153	2,95 14,57
17	Covurlui	1.039	A = 38 F = 134	2,90 10,24
18	Dâmboviţa	1.640	A = 31 F = 319	1,89 19,45

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVII (urmare).

Nr. crt.	Județul	Nr. indivizilor examinați (N)	Procentaj	
			n	%
19	Dolj	2.371	A = 45 F = 358	1,90 15,10
20	Dorohoi	956	A = 12 F = 157	1,26 16,42
21	Durostor	222	A = 5 F = 32	2,25 14,41
22	Făgăraș	547	A = 5 F = 123	0,91 22,49
23	Fălciu	310	A = 4 F = 41	1,29 13,23
24	Gorj	1.086	A = 17 F = 183	1,57 16,85
25	Hunedoara	782	A = 26 F = 128	3,32 16,37
26	Ialomița	11.424	A = 22 F = 259	1,54 18,19
27	Iași	706	A = 30 F = 91	4,25 12,89
28	Ilfov	11.733	A = 406 F = 1.849	3,46 15,76
29	Maramureș	99	A = 1 F = 17	1,01 17,17
30	Mehedinți	2.354	A = 67 F = 357	2,85 11,75
31	Mureș	295	A = 7 F = 39	2,40 13,22
32	Muscel	1.326	A = 30 F = 225	2,26 16,97
33	Năsăud	133	A = 2 F = 22	1,50 16,54
34	Neamț	483	A = 8 F = 70	1,66 14,49
35	Odorhei	28	A = 0 F = 4	— 14,29
36	Olt	760	A = 12 F = 138	1,58 18,16
37	Prahova	3.060	A = 77 F = 492	2,52 16,08

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVII (urmare).

Nr. crt.	Județul	Nr. indivizilor examinați (N)	Procentaj	
			n	%
38	Putna	635	A = 7 F = 86	1,10 13,54
39	Rădăuți	248	A = 12 F = 31	4,84 12,50
40	R.-Sărat	681	A = 12 F = 114	1,76 16,74
41	Roman	576	A = 23 F = 97	3,99 16,84
42	Romanați	1.142	A = 20 F = 240	1,75 21,02
43	Sălaj	300	A = 8 F = 50	2,67 16,67
44	Satu-Mare	231	A = 6 F = 30	2,60 12,99
45	Severin	306	A = 11 F = 40	3,59 13,07
46	Sibiu	453	A = 12 F = 53	2,65 11,70
47	Someș	236	A = 4 F = 49	1,70 20,76
48	Suceava	280	A = 10 F = 40	3,57 14,29
49	Târnava-Mare	264	A = 7 F = 26	2,65 9,85
50	Târnava-Mică	363	A = 6 F = 91	1,65 25,07
51	Tecuci	792	A = 20 F = 114	2,53 14,39
52	Teleorman	1.345	A = 27 F = 215	2,00 15,99
53	Timiș-Torontal	414	A = 25 F = 36	6,04 8,70
54	Trei-Scaune	107	A = 3 F = 9	2,80 8,41
55	Tulcea	502	A = 19 F = 47	3,78 9,36
56	Turda	243	A = 6 F = 41	2,47 16,87

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVII (urmare).

Nr. crt.	Județul	Nr. indivizilor examinați (N)	Procentaj	
			n	%
57	Tutova	465	A = 13 F = 72	2,80 15,48
58	Vâlcea	723	A = 9 F = 108	1,24 14,94
59	Vaslui	454	A = 10 F = 70	2,20 15,42
60	Vlașca	1.646	A = 33 F = 322	2,00 19,56

Și acest tabel, XVII, diferențiază sensibil județele între ele, prilejuind și aci clasificări atât din punctul de vedere al « excepționalilor », pe de o parte (tabelul XVIII și harta Nr. 3), cât și din punctul de vedere al celor « foarte slabi » (tabelul XIX și harta Nr. 4).

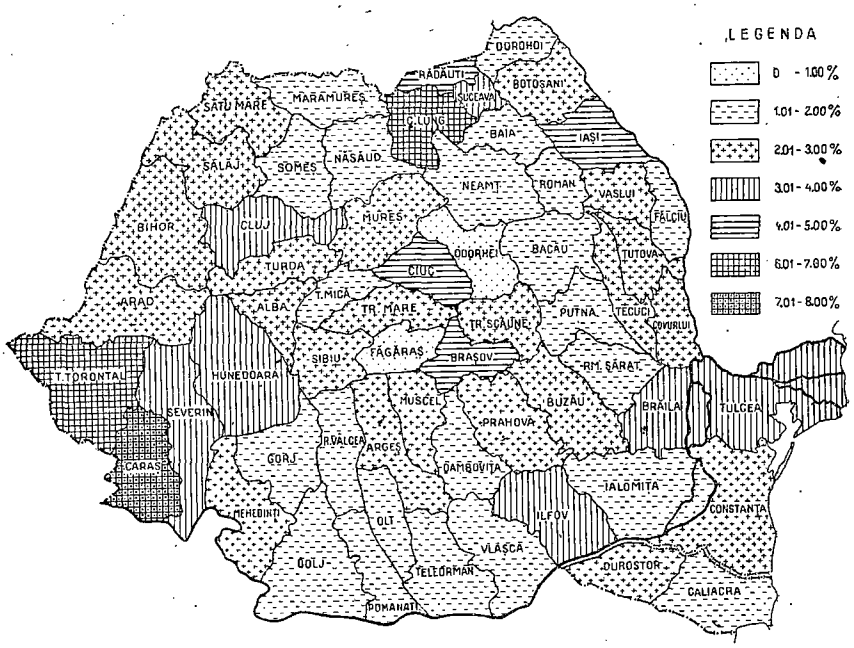

Harta Nr. 3. — Distribuția « excepționalilor » la inteligență.

www.dacoromanica.ro

TABELUL XVIII

Clasificarea județelor, după cel mai mare procent de « excepționali » (A) la inteligență. *Bărbați și Femei împreună. Mediul urban împreună cu cel rural. Toate vârstele.*

Județul	Procentul %	Clasificare
Caraș	7,73	1
Timiș-Torontal	6,04	2
Câmpulung-Bucovina	6,04	2
Rădăuți	4,84	3
Ciuc	4,35	4
Iași	4,25	5
Brașov	4,01	6
Roman	3,99	7
Cluj	3,89	8
Tulcea	3,78	9
Brăila	3,74	10
Severin	3,59	11
Suceava	3,57	12
Ilfov	3,46	13
Hunedoara	3,32	14
Constanța	2,95	15
Covurlui	2,90	16
Mehedinți	2,85	17
Botoșani	2,82	18
Trei-Scaune	2,80	19
Tutova	2,80	20
Argeș	2,73	21
Bihor	2,67	22
Sălaj	2,67	22
Târnava-Mare	2,65	23
Sibiu	2,65	23
Satu-Mare	2,60	24
Tecuci	2,53	25
Prahova	2,52	26
Buzău	2,49	27
Turda	2,47	28
Mureș	2,40	29
Muscel	2,26	30
Durostor	2,25	31
Alba	2,25	31
Vaslui	2,20	32
Arad	2,05	33
Teleorman	2,00	34
Vlașca	2,00	34
Dolj	1,90	35
Dâmbovița	1,89	36
R.-Sărat	1,76	37
Romanați	1,75	38
Someș	1,70	39
Neamț	1,66	40
Târnava-Mică	1,65	41
Baia	1,59	42
Olt	1,58	43
Gorj	1,57	44
Ialomița	1,54	45
Bacău	1,54	45
Năsăud	1,50	46
Fălciu	1,29	47
Dorohoi	1,26	48
Caliacra	1,24	49
Vâlcea	1,24	50
Putna	1,10	51
Maramureș	1,01	52
Făgăraș	0,91	53
Odorhei	—	54

In cazul tabelului XVIII și al hărții Nr. 3, desprindem idei despre « elite » pe județe. Astfel în județele Caraș, Timiș-Torontal și Câmpulung-Bucovina, procentul excepționalilor trece de 6%; pe când în anumite județe n'a fost găsit niciun exceptional de inteligent (județul Odorhei), sau abia 1% (cazul județelor Făgăraș și Maramureș).

Tabelul XIX și harta Nr. 4, care redau clasificarea județelor după procentul celor « foarte slabi » la inteligență, completează tabloul anterior și semnalează diferențieri aprecia-

www.dacoromanica.ro

bile între județe, diferențieri mult mai bogate în semnificație decât altele.

Astfel, județele Târnava-Mică, Arad, Făgăraș, Romanați și Someș, au fost găsite, *în materialul colectat de noi*, ca având un procent de 20% și peste, de « foarte slabi » la inteligență. Aci, clasificarea merge în sens invers: cu cât procentul de « foarte slabi » este mai mare, cu atât județul respectiv se clasifică printre primii.

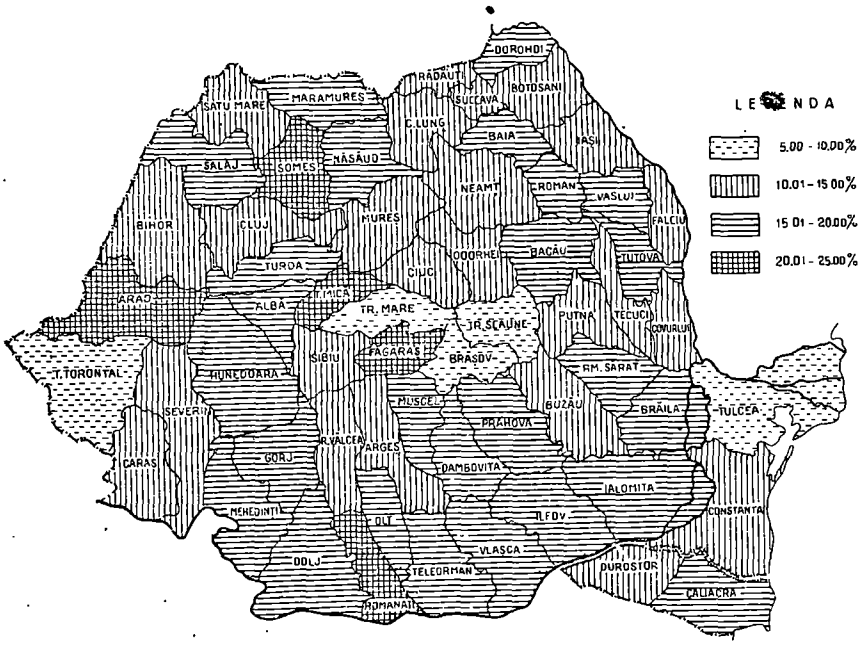

Harta Nr. 4. — Distribuția celor « foarte slabi » la inteligență.

* * *

Tabelul XIX și harta Nr. 4, cu distribuția celor « foarte slabi » la inteligență, mai fac posibile și alte comparațiuni și anume confruntarea județelor având un procent mare de « foarte slabi » la inteligență, cu județele cu procente ridicate de *guși*. Astfel, din cercetările efectuate, în 1924, de Dr.

www.dacoromanica.ro

TABELUL XIX

Clasificarea judeţelor după cel mai mare procent de «foarte slabi» (F) la inteligenţă. *Bărbaţi şi Femei împreună. Mediul urban împreună cu cel rural. Toate vârstele.*

Judeţul	Procentul %	Clasificare	Jdeţul	Procentul %	Clasificare
Târnava-Mică	25,07	1	Dolj	15,10	31
Arad	24,41	2	Vâlcea	14,94	32
Făgăraş	22,49	3	Argeş	14,71	33
Romanaţi	21,02	4	Constanţa	14,57	34
Someş	20,76	5	Neamţ	14,49	35
Alba	19,77	6	Durostor	14,41	36
Vlaşca	19,56	7	Tecuci	14,39	37
Dâmboviţa	19,45	8	Suceava	14,29	38
Ialomiţa	18,19	9	Odorhei	14,29	38
Olt	18,16	10	Putna	13,54	39
Maramureş	17,17	11	Buzău	13,40	40
Bacău	17,16	12	Fălciu	13,23	41
Muscel	16,97	13	Mureş	13,22	42
Turda	16,87	14	Botoşani	13,15	43
Gorj	16,85	15	Severin	13,07	44
Roman	16,84	16	Satu-Mare	12,99	45
R.-Sărat	16,74	17	Iaşi	12,89	46
Sălaj	16,67	18	Bihor	12,67	47
Năsăud	16,54	19	Rădăuţi	12,50	48
Baia	16,47	20	Sibiu	11,70	49
Dorohoi	16,42	21	Câmpulung-Bucovina	11,41	50
Hunedoara	16,37	22	Ciuc	10,87	51
Prahova	16,08	23	Cluj	10,86	52
Teleorman	15,99	24	Caraş	10,46	53
Ilfov	15,76	25	Covurlui	10,24	54
Caliacra	15,53	26	Târnava-Mare	9,85	55
Tutova	15,48	27	Tulcea	9,36	56
Vaslui	15,42	28	Timiş-Torontal	8,70	57
Brăila	15,35	29	Trei-Scaune	8,41	58
Mehedinţi	15,17	30	Braşov	7,68	59

Liviu Câmpeanu asupra frecvenţei guşei în România [1]), următoarele judeţe se evidenţiază ca având cel mai ridicat procent de guşaţi:

a) judeţul Făgăraş a fost depistat ca având un guşat la 75 de locuitori;

[1]) Dr. Liviu Câmpeanu: *Problema guşei şi cretinismului în România şi cercetări biologice asupra glandei tiroide* (Cluj, «Ardealul», 1924).

www.dacoromanica.ro

b) în județele Maramureș, Târnava-Mare și Turda, s'a găsit un gușat la 150 locuitori;

c) iar în județele Alba, Baia și Hunedoara, frecvența este de un gușat la 250 locuitori.

Confruntând aceste date cu indicațiunile noastre din tabelul XIX (clasificarea județelor după cel mai mare procent de «foarte slabi»), descoperim că *județele semnalate mai sus sunt printre primele 25*. Intru cât frecvența gușei este insistent corelată, de către cercetători, cu frecvența cretinismului (modificarea glandei tiroide având drept consecință nu numai degenerescență fizică, ci și *reducerea inteligenței*), este semnificativ faptul că cercetările din 1924 ale d-rului L. Câmpeanu corelează pozitiv cu rezultatele noastre experimentale de astăzi, efectuate asupra inteligenței la Români.

Corelația aceasta apare cu atât mai pregnantă, cu cât noi, în colectivele noastre, n'am examinat gușați evidenți, ci indivizii *normali* (școlari, militari, ucenici, studenți, funcționari, etc.).

In schimb, datele noastre nu corelează satisfăcător cu rezultatele anchetei efectuate de dr. G. Andronovici[1]) asupra frecvenței gușaților în școalele primare din capitalele Moldovei. Explicația o găsim în faptul că noi, în Moldova, n'am examinat inteligența la școalele primare, ci începând dela 11 ani.

Principial, noi nu socotim această problemă drept lichidată. Cercetări amănunțite și mai sistematice, vor avea de precizat și raportul între frecvența gușei și a celor slabi la inteligență. In acest sens, un depistaj și un examen medical al gușaților dublat de un examen *psihologic* (în timpul tratamentului și după) al posibilităților mintale ale gușaților, va fi revelator. Aceste cercetări sunt cu atât mai necesare, cu cât nu este încă cunoscută dependența înapoierii mintale de condițiunile geografice în care viețuiesc indivizii.

---

[1]) Dr. G. Andronovici: *La fréquence du goître dans les écoles primaires des villes capitales des départements de Moldavie-Roumanie* («Bulletin de L'Académie de Médecine de Roumanie», X-ème année, No. 1—3, 1945. Masson, Paris, pp. 255—273).

www.dacoromanica.ro

VIII

In studiul nostru, am fost preocupați și de problema eventualelor corelații între « relief », din punct de vedere geografic, și psihologia ființei umane.

Intru cât altitudinea și alte condițiuni de natură geografică pot avea influențe asupra nivelului mintal — în deosebi în faza de constituire a acestui nivel —, ni s'a părut necesar ca împărțirea pe provincii și pe județe să fie corectată și interpretată ținând seama și de faptul că sunt provincii și județe care au și înălțimi (munte, deal) și câmpie etc., după cum sunt provincii și județe care aparțin numai unei anumite depresiuni (regiune de munte, regiune de deal, regiune de câmpie).

Aceasta ar putea explica, într'o măsură pe care urmează s'o precizăm în viitor, inferioritățile și superioritățile pe provincii, sau pe județe. Astfel, în *aceeași* provincie pot fi județe inferioare și superioare din punct de vedere mintal, aceasta explicându-se și prin forma geografică respectivă a solului.

Forma solului, dar împreună cu migrațiunile petrecute în cursul istoriei, condițiile economice, de igienă etc., mai pot explica și fenomenul că deși unele provincii și județe au un procent ridicat de « excepțional » dotați mintal, totuși, ca medie, se situează pe o linie inferioară; aceasta, întru cât populațiunea aceleí provincii sau județ, în *maioritate*, este subminată de maladii sociale, alcoolism, condițiuni geografice neprielnice ș. a. m. d.

Studiind forma solului din țara noastră, precum și pe aceea a celor două județe bulgărești care au format Cadrilaterul, am împărțit județele în șase categorii:

1. *Județe de munte:* Brașov, Câmpulung-Bucovina, Caraș, Hunedoara, Maramureș, Odorhei, Trei-Scaune.

2. *Jumătate munte, jumătate deal:* Alba, Argeș, Bacău, Baia, Ciuc, Cluj, Făgăraș, Gorj, Mureș, Năsăud, Neamț, Putna, Rădăuți, Sibiu, Turda, Vâlcea.

3. *Județe de deal:* Botoșani, Caliacra, Constanța, Covurlui, Dorohoi, Durostor, Fălciu, Iași, Mehedinți, Roman, Sălaj,

www.dacoromanica.ro

Satu-Mare, Someș, Suceava, Târnava-Mare, Târnava-Mică, Tecuci, Tulcea, Tutova, Vaslui.

4. *1/3 munte, 1/3 deal, 1/3 câmpie:* Bihor, Buzău, Dâmbovița, Muscel, Prahova.

5. *Jumătate deal, jumătate câmpie:* Arad, Dolj, Olt, R.-Sărat, Romanați, Severin, Timiș-Torontal.

6. *Județele de câmpie:* Brăila, Ialomița, Ilfov, Teleorman, Vlașca.

Calculând, pentru sectoarele « inteligență » și « rapiditate în gândire », media mediilor aritmetice, la fiecare categorie de formă geografică (munte, etc.) și refăcând adecvat procentajele referitoare la « excepționali » și « foarte slabi » — luând împreună bărbați și femei, toate vârstele, mediul urban cu cel rural —, am sintetizat, în tabelul XX, rezultatele parțiale obținute în legătură cu problema « relief și psihologie »:

TABELUL XX

Inteligență și mediu geografic.

Județe de:	Medii și clasificări							
	Inteligență	Clasificare	Rapiditate	Clasificare	Procent excepționali	Clasificare	Procent foarte slabi	Clasificare
Munte	54,68	I	55,07	III	4,03	I	12,30	VI (1)
1/2 munte, 1/2 deal	49,44	IV	54,85	V	2,09	VI	15,68	IV (3)
Deal	52,36	II	55,05	IV	3,13	II	13,34	V (2)
1/3 munte, 1/3 deal, 1/3 câmpie . . .	48,86	V	54,39	VI	2,35	IV	16,13	II (5)
1/2 deal, 1/2 câmpie	48,09	VI	57,78	I	2,19	V	17,13	I (6)
Câmpie	50,32	III	56,08	II	3,06	III	15,97	III (4)

Izolând intenționat coloanele care se referă la rapiditatea gândirii, întru cât ritmul activității mintale nu este un factor categoric spiritual, ci și unul temperamental, concluziile ce pot fi scoase din tabelul XX sunt următoarele:

1. In medie, « omul de munte » este ceva mai superior ca inteligență decât locuitorii din celelalte regiuni geografice. Județele de munte se clasifică primele (media = 54,68),

www.dacoromanica.ro

având cel mai mare procent de « excepționali » (4,03%) și cel mai mic număr de « foarte slabi » (12,30%). « Omului de munte » îi urmează, la distanță nu prea mare, « omul de deal », iar acestuia îi urmează « omul de câmpie ».

2. Județele constituite din forme de sol diferite (și munte, și deal, și câmpie...), au locuitori care, în medie, sunt ceva mai inferiori ca inteligență față de locuitorii statorniciți într'un sol unitar din punct de vedere geografic (*numai* munte, sau numai deal, sau numai câmpie). Dintre regiunile cu forme de sol diferite, aceea care este constituită jumătate din munte și jumătate din deal are locuitori care, în medie, sunt puțin superiori celorlalți (media la inteligență = 49,44), având și un număr mai mic de « foarte slabi » (15,68%).

Problema distribuției tipurilor de inteligență pe depresiuni geografice, va fi continuată de noi, prin cercetări suplementare.

IX

La capătul prezentării noastre schematice a rezultatelor cercetărilor noastre experimentale, repetăm că studiul întreprins nu se rezumă la inteligență.

Materialul documentar, care este în curs de prelucrare și care, sperăm, va fi gata curând, se referă la imaginație, spirit de observație, sugestibilitate, tip de personalitate, tendințe psihoneurotice, înafară de datele antropometrice, care se colectează neîncetat.

Când tot acest material documentar va fi pus la punct și când vom fi încercat și *explicațiunile* referitoare la material, el va putea constitui, pentru toți aceia care studiază viața sufletească a poporului român (psiholog, sociolog, etnolog, antropogeograf, medic, istoric, folklorist, filolog, pedagog etc.), un bogat repertoriu de date statistice cu ajutorul căruia ei vor putea nu numai să-și controleze și să-și completeze rezultatele cercetărilor lor proprii, dar, în același timp, ei vor putea să devină cu toții colaboratori solidari la găsirea adevărului despre viața sufletească și despre structura

www.dacoromanica.ro

somatică a poporului român. Intru cât datele noastre sunt condiționate de influența unor numeroși factori (geografie, migrațiune, igienă socială, frecvența maladiilor ș. a. m. d.), ele nu pot fi bine interpretate decât avându-se în vedere tocmai cunoașterea acestor factori, cunoaștere care va fi posibilă prin colaborarea cu categoriile de oameni de știință semnalați mai sus. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât, în stadiul actual al informațiilor noastre despre ființa umană și în climatul științific contemporan, omul nu mai poate fi descifrat prin încercări unilaterale și izolate, ci din toate punctele de vedere, cercetându-se toate aspectele care constituesc personalitatea. Astfel, criteriul *biotipologic* ne este un îndreptar și indicațiunile metodologice ale biotipologiei, sau ale criteriilor constituționaliste, ne vor putea apropia pe toți, prin colaborare, de adevărul în legătură cu viața sufletească a poporului român.

Inafară de aceste considerațiuni, tabelele și hărțile prezentate de noi, precum și acelea care vor putea fi construite prin colăborări cu alți oameni de știință, au și o consecință practică: ele pot semnala conducătorilor de Stat deficiențele în variate sectoare, pentru a se interveni la înlăturarea lor.

In rezumat: cercetările noastre experimentale privitoare la inteligența Românilor au, deci, drept rezultat, constatarea unor diferențe de nivel între colectivele care au fost cercetate, după cum colectivele sunt împărțite după sex, oraș, sat, provincie, județ și configurație geografică.

Această constatare trebue interpretată.

Ea ar fi greșit interpretată dacă s'ar lua drept argument superioritatea constatată la anumite colective. Această intenție de afirmare a vanității nu, poate fi susținută obiectiv, căci, pe lângă faptul că diferențele între mediile aritmetice nu sunt mari, dar media sau coeficientul, el însuși, nu garantează superioritatea de inteligență a omului *individual*, ci a omului *mijlociu*, adică a mediei aritmetice între inferior și superior în totalitatea colectivului.

Constatarea diferențelor găsește o bună interpretare, atunci când ele deșteaptă la oamenii de știință și la conducătorii

www.dacoromanica.ro

de Stat interesul pentru descoperirea cauzelor care fac ca unele colective să aibă un coeficient de inteligență scăzut, față de altele. Care sunt factorii determinanți în scăderea de nivel a unui anumit colectiv? Degenerescența fizică sau morală? Mediul geografic? Deficiențele de ordin igienic? Obiceiurile ori instituțiile politico-sociale? Căci în condiții egale întreaga populație de pe teritoriul unei țări păstrează de regulă un raport constant între supra inteligenți, inteligenți, mediocri și submediocri. O bună interpretare este aceea care invită la explicarea și, pe cât este posibil, la înlăturarea cauzelor care au produs diferențele constatate.

Această interpretare sperăm s'o găsim și pentru rezultatele prezentelor cercetări.

www.dacoromanica.ro

RECHERCHES EXPÉRIMENTALES SUR L'INTELLIGENCE CHEZ LES ROUMAINS

RÉSUMÉ

Le Laboratoire de Pyschologie expérimentale de l'Université de Bucarest a entrepris encore depuis 1934 une série d'études en vue d'esquisser une « *Anthropologie somato-psychologique roumaine* ».

Un des auteurs, I.-M. Nestor, l'initiateur de ces études, a exécuté, avec un groupe de spécialistes, de mensurations anthropométriques et des expériences psychologiques sur différentes collectivités du pays, utilisant, pour la partie psychologique, la méthode des tests.

Les recherches dans le domaine somatique ont eu trait à 1. L'indice céphalique; 2. L'indice morphologique; 3. Le coefficient vital; 4. La taille; 5. Le poids; 6. La capacité vitale.

Dans le domaine de la vie psychologique on a appliqué des tests ayant pour but de découvrir: 1. L'intelligence (le rythme de la pensée y compris); 2. Le type de la personnalité; 3. Les tendances psycho-neurotiques; 4. L'imagination; 5. L'esprit d'observation; 6. La suggestibilité.

Pendant une période de 10 ans on a collecté environ 600.000 de cas.

Par le triage du matériel obtenu à la suite des mensurations directes, on a réussi en 1941 de présenter les résultats se référant au *type racial selon l'indice céphalique*. Ainsi, sur un collectif de 143.857 roumains (hommes et femmes, adultes et enfants), on a calculé la moyenne arithmétique *84,1*, qui indique la *brachicéphalie*.

* * *

www.dacoromanica.ro

Dans l'étude présente sont indiqués les résultats se référant à l'intelligence et la vitesse de la pensée d'un collectif de 59.817 roumains (hommes et femmes, agés entre 10 et 44 ans).

Les expériences furent faites en utilisant le test d'intelligence *Lahy*, le test *Monnin*, le test *American Army* et un test de provenance anglaise. Le Laboratoire de Psychologie de Bucarest a adapté ces tests pour le milieu roumain et l'interprétation a été faite par le système bien connu des «centiles».

Le tableau I, page 13, présente les résultats du pays entier, d'où ressortent les conclusions suivantes.

1. Le collectif examiné (59.817 individus), montre, en moyenne, une intelligence *normale* et une rapidité de la pensée au dessus de la moyenne.

2. La moyenne arithmétique des hommes (51,04) en ce qui concerne l'intelligence, est plus élevée que la moyenne arithmétique des femmes (48,94). En ce qui concerne la vitesse de la pensée, la situation est la même, ce qui permet de conclure que *les hommes sont, en moyenne, plus intelligents et plus rapides en pensée que les femmes.*

3. Pris en tout, les hommes née dans les villes sont plus intelligents et plus vites en pensée que les hommes nés dans les villages.

4. Les femmes nées dans les milieus urbains, sont, en moyenne, aussi plus intelligentes et plus rapides en pensée que les femmes nées dans les milieus rurales.

* * *

Par *provinces* (voyez le tableau III, page 17), les résultats sont assez signifiants.

Du point de vue intelligence, le Roumain du Banat se place en première ligne; et au dernier rang de la classification se trouve l'habitant de la Transylvanie et d'Oltenie.

En ce qui concerne le tempo de la pensée, le Roumain du Banat parait, en moyenne, plus rapide que les autres et l'habitant de Bucovine, est le plus lent à penser.

Les tableaux V (page 19), VII (page 21), IX (page 22), X (page 23) et XI (page 24), donnent la situation toujours

www.dacoromanica.ro

par provinces faisant toutefois la différence entre hommes et femmes et entre le milieu rural et celui des villes.

Les auteurs ont poussés plus loin les différenciations, en présentant, dans les tableaux XII et XIII et dans la charte No. 2, les résultats par *départements*. La conclusion qui se dégage est celle que le département Caras (de la province Banat) a la plus grande centile (60), tandis que le département Târnava-Mică (Transylvanie) se classifie le dernier, ayant la centile 40.

* * *

Préocupé du problème des *élites* et des *inférieures*, le Laboratoire de psychologie a opéré sur le collectif examiné différentes discriminations (voyez le tableau XIV, page 31). Les conclusions qui ressortent de ce tableau sont les suivantes.

1. Sur un collectif de 59.817 individus, le pourcentage des inférieurs (15,23%) surpasse de beaucoup le pourcentage des supérieurs (2,78%).

2. Ne tenant pas compte du milieu (soit de la ville ou rural), ce sont toujours les hommes qui donne le plus grand nombre des intelligents exceptionnels; ils montrent également, par rapport aux femmes, un nombre plus petit de très faibles.

3. Indifférent du sexe, le milieu donnant plus d'exceptionnels est celui des villes.

4. En ce qui concerne la répartition par proviñces, c'est le Banat et la Bucovine qui donnent le plus grand nombre de supérieurs (voyez le tableau XV, page 32).

5. Par départements, les auteurs ont trouvé que le plus grand nombre des supérieurs mentaux est dans les départements Caras, Timiș-Torontal et Câmpulung-Bucovine, où le pourcentage des exceptionnels dépasse le nombre 6; tandis que dans les départements Odorhei, Făgăraș et Maramureș le nombre des supérieurs n'es que 1% (voyez les tableaux XVIII et XIX, et les chartes No. 3 et 4).

* * *

www.dacoromanica.ro

Une corrélation a été aussi établie entre la distribution des inférieurs mentaux et la fréquence du *goître* et du crétinisme. Ainsi les départements indiqués, en 1924, par le dr. L. C â m p e a n u, après une enquête, ayant le plus grand nombre de goîtreux, ont été trouvé, en 1947, par les recherches sur l'intelligence, parmi ceux qui ont le plus grand nombre des faibles de l'intelligence.

* * *

Une autre corrélation poursuivie par le Laboratoire de Psychologie expérimentale de Bucarest, est celle concernant le sol, le « rélief », la géographie et la répartition des intelligents et des faibles.

En étudiant les dépressions et les formes du sol roumain, les deux auteurs ont classé les départements du pays de Roumanie en six catégories:

I. mont; II. colline; III. plaine; IV. 1/2 mont—1/2 colline; V. 1/3 mont—1/3 colline—1/3 plaine; VI. 1/2 colline—1/2 plaine.

Le tableau XX, page 43, montre que le montagnard est supérieur en ce qui concerne l'intelligence; parmi les montagnards se trouve le plus grand nombre d'exceptionnels (4,03%) et le plus petit nombre de faibles (12,30%).

Immédiatement après le montagnard, se classifie « l'homme de la colline » et puis « l'homme de la plaine ».

La deuxième conclusion qui se dégage du tableau XX, est celle que les gens qui habitent un sol uniforme (montagne, colline, plaine), sont supérieure aux hommes qui habitent une région mélangée (1/2 mont—1/2 colline...).

* * *

Ces résultats ayant trait à l'intelligence des Roumains, ne sont ni définitifs, ni complets. Les recherches continueront dans le but de collecter un matériel suffisant, matériel qui sera mis en corrélation aussi avec les données qui seront prochainement présentées sur les autres fonctions psychologiques indiquées.

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ
CONSILIUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE

I. Dr. A. STEOPOE. Folosirea materialelor din dărâmături în construcții.
II. C. RĂDULESCU-MOTRU și I.-M. NESTOR. Cercetări experimentale asupra inteligenței la Români . . . . . .

C. 41.275.

www.dacoromanica.ro